

Śledzie zapomniały, gdzie powinny odbywać tarło

17 maja 2025

Około czterech lat temu norwesko-islandzkie ławice śledzi nagle przesunęły swoje tarliska o 800 km na północ. Wyniki badań wskazują, że przyczyną było przełowienie najstarszych osobników w stadzie.

Atlanto-skandynawski śledź wiosenny to największa populacja tych ryb na świecie. Historycznie ryby te odbywały tarło w tych samych rejonach u wybrzeży Møre w zachodniej Norwegii. W 2021 roku sytuacja nagle się zmieniła. Tarło przesunęło się na północ, w pobliże Lofotów, bliżej zimowych obszarów żerowania ławic, i to tam od tamtej pory rozmnażają się śledzie.

Artykuł naukowy w czasopiśmie „Nature” rzuca światło na potencjalne przyczyny tej zmiany. W publikacji opisano wspólne badania naukowców z Norwegii, Islandii i Wysp Owczych, pod kierownictwem Arila Slotte z norweskiego instytutu badań morskich w Bergen.

Sigurvin Bjarnason, biolog morski z islandzkiego instytutu badawczego Hafrannsóknastofnun (Hafró), uczestniczył w tych

badaniach i jest współautorem artykułu w Nature. „Tarliska przesunęły się o 800 km na północ. Na podstawie danych z badań uważamy, że w stadzie zabrakło starszych śledzi, które mogłyby wskazać młodym osobnikom, gdzie powinny odbywać tarło” – wyjaśnił naukowiec na stronie Hafró.

To niesamowite, ale prawdziwe – norwesko-islandzkie śledzie „zapomniały”, gdzie są ich tradycyjne tarliska. Naukowcy doszli do wniosku, że przyczyną było przełowienie populacji w latach 2017–2022, które szczególnie dotknęło dojrzałe osobniki. Gdy liczebność starszych ryb drastycznie spadła, do stada dołączył wyjątkowo liczny narybek z 2016 roku.

„Badania potwierdzają teorię, że ryby ławicowe, takie jak śledzie, polegają na doświadczonych osobnikach, które prowadzą stado we właściwe miejsca. Młode ryby uczą się od nich. Gdy starszych ryb zabraknie, ta kolektywna wiedza ginie” – wyjaśnił Sigurvin.

Wspólna „pamięć” stada zanikła. Gdyby więcej starszych śledzi przeżyło, prawdopodobnie tarło nadal odbywałoby się u wybrzeży Møre. Przełowienie spowodowało jednak, że młodsze pokolenie przejęło przywództwo, kierując się na nowe tarliska w rejonie Lofotów. Dane z szeroko zakrojonych badań z użyciem znaczników wykazały, że starsze śledzie odbywały tarło u wybrzeży Møre aż do 2020 roku, gdy przewodnictwo przejął rocznik 2016 (pokolenie alfa?). Wtedy starsze osobniki zaczęły podążać za młodymi na północ – ryby ławicowe trzymają się razem, nawet jeśli zmierzają w „zły” kierunku.

Sigurvin nie wyklucza, że śledzie mogą powrócić na dawne tarliska. Istnieją przesłanki, że rocznik 2022 jest liczny, więc gdy populacja ponownie się zwiększy, mogą nastąpić zmiany. Na razie jednak jest za wcześnie, aby je przewidzieć.

W artykule naukowcy zawarli dane, które wskazują, że rejon Møre jest bardziej odpowiedni dla tarła. Jeśli ławice będą teraz co roku powracać w okolice Lofotów, może to mieć

negatywne konsekwencje. Sigurvin podkreśla, że czas pokaże – na razie jest za wcześnie, aby przewidzieć skutki tej zmiany. Śledzie są kluczowym pokarmem dla ptaków morskich, ich dostępność wpływa na sukces lęgowy, a także stanowią pożywienie dla innych ryb i ssaków morskich.

Zmiana wzorców migracji może zatem negatywnie wpłynąć na ekosystem u wybrzeży Møre i duże kolonie ptaków. Larwy śledzi, niesione prądami morskimi, będą omijać te rejony, kierując się na północ, ku obszarom żerowania w Morzu Barentsa.

Biorąc pod uwagę wyciągnięty z badań wniosek – że starsze śledzie odgrywają kluczową rolę w „zbiorowej pamięci” stada – naukowcy sugerują, że następnym logicznym krokiem powinna być zmiana zasad połowowych, uwzględniająca strukturę wiekową populacji.

„Obecnie kwoty połowowe oblicza się w tonach, bez względu na to, jakie ryby są odławiane. Starsze osobniki mają większą wartość rynkową, więc są szczególnie pożądane. W naszym artykule pokazujemy jednak, że to właśnie one pełnią kluczową rolę w zachowaniu kolektywnej wiedzy stada. Być może warto zrewidować system zarządzania połowami, wprowadzając zalecenia uwzględniające strukturę wiekową ławic” – zasugerował Sigurvin. W ten sposób można by chronić najstarsze i największe osobniki, zabezpieczając „pamięć” populacji.

Obecnie naukowiec uczestniczy w międzynarodowym rejsie badawczym na statku Árni Friðriksson, którego celem jest m.in. badanie norwesko-islandzkiej populacji śledzi. „Mapujemy całe Morze Norweskie. To doskonały moment, aby uzyskać pełny obraz populacji, która będzie odbywać tarło, ponieważ obecnie śledzie migrują na swoje zachodnie żerowiska” – zrelacjonował Sigurvin, kontaktując się z redakcją RÚV z morza, około 300 mil na północny wschód od Islandii.

Autorstwo: Krzysztof Grabowski

Zdjęcie: [Hans](#) (CC0)

Na podstawie: RÚV

Źródło: [IcelandNews.is](https://www.icelandnews.is)